

Dr. Karel Motlík:

Perpetuum silentium.

Snad my mladí jsme výbušnější — snad nerozumíme dobře klidu — snad nemáme ještě zkušeností — ale to vše jsou vlastnosti, jež mělo mládí před námi, a doufám, bude mít i po nás.

A snad to dokonce není ani pocit jen nás mladých, snad i ty trochu starší to tísň.

Silentium...

Třeba hned časopis. Sejdou se do něho příspěvky — nejsou všechny dogmatické »pravdy zjevené«, někdy jsou — dokonce i úmyslně takové, aby vyvolaly odezvu, chtějí, aby se na ně reagovalo jinými názory — jejich autor snad skrytě prosí o polemiku — nebo alespoň o vysvětlení, že jinde je to jinak, a jak...

Myslím však, že poslední polemika byla v době úvah o unitas actus spisu notářského. Jinak — silentium...

Tak má konec konců autor dojem, že sice píše, dokonce se to také vytiskne — ale nikterak si není jist, jestli to také někdo četl. Pokusí se tedy podruhé s něčím jiným. Snad to bude více zajímaví, snad v tom oboru se najde alespoň někdo, kdo si věc představuje jinak. Výsledek...? silentium...

Jest možno nedivit se potom, když autor si konec konců řekne, že je snad možno diskutovat o chovu králíků a pěstění kaktusů, že ale — psát něco o právech v odborném časopise jest patrně nepotřebná zbytečnost?

A k širšímu pojmu. Bylo by omylem domnívat se, že stav nepocituje, jak mu pomalu ale jistě mizí »vyhrazený obor působnosti«. Jest to sice docela moderním, přirozeným zjevem — děje se to i jiným povoláním, která opět rozšiřují se do jiného teritoria. Ovšem, notářství jest povolání sui generis, pevně svázáno v určitých hranicích — podobno člověku, stojícímu ve světnici bez oken, bez dveří. Vnikne-li tam voda, a bude pomalu, ale jistě stoupat, nebude moci uniknout.

Jsem — a myslím jest mnoho lidí se mnou — toho názoru, že situace není zrovna nejlepší. A myslím, že by nebylo nejhorším to, že nám někdy do světnice teče voda, jako spíš to, že tu vodu dobře vidíme — ale jsme jaksi a priori názoru, že se proti tomu nedá nic dělat. Přílišná odevzdanost do vůle osudu se velmi přibližuje vysílení. A jak dopadne zápas vysíleného stavu, až by k němu jednou opravdu mělo dojít?

Ovšem — nesmím zapomenout, že někdy uděláme resoluce. A usneseme se, že příslušníci jednotlivých politických stran mají tyto strany seznámiti a zainteresovati pro naše stanovisko. Jaksi to ale nedopadne. Snad jest náš zájem stranám příliš cizí, snad prý jest nás málo atd. — ale boží mlýny melou dál, aniž by jim alespoň trochu naše resoluce vadily.

Jako jednatel odboru »Plzeň« měl jsem příležitost čísti zajímavé — a řekl bych skoro — dojemné dopisy. Píše notář z takového zapadlého horského okresu o svých bolestech. — Snad někdo řekne, že je to větším dílem pouze fixní idea. Ale pak jest to massový zjev. Většinou to, že »přetížené« soudy se bedlivě snaží, aby jim notář od té přetíženosti nemohl ani trochu pomoci. Že peněžní ústavy mají jakési pokyny z ústředí, aby pokud možno hleděly vystačiti s poznámkami pořadí při kontrahovaných zápůjčkách, že — rovněž přetížené — úřady finanční snaží se vši silou, aby takový notář ne-

mohl býti ani chvíli jist, že »doznáním stran« nebude postaven před volbu zaplatiti slušný obnos na »upuštění od trestního řízení poplatkového« za strany, zatajivši cenu trhovou, protože »on to za nás rád zaplatí, jen aby se vyhnul trestnímu a disciplinárnímu řízení« — třeba o celé věci nic nevěděl a prokazoval, že jemu v první řadě záleží na tom, aby byla udána cena celá, neboť dle punkta řídí se jeho honorář.

A ovšem. Poukazoval na to již před rokem, přede dvěma roky — podával jakési připomínky oněm úřadům — ale byl to hlas jedince, který nenalezl ani odpovědi...

A to je právě to nejhorší, to co nejvíc lidsky deprimuje. Je možno prohrát, čestně prohrát, a smířit se s prohrou. Ale zjistit, žes takovým tvorem ubohým, že se na tvůj hlas nic nepohne, nikdo neodpoví, to je právě ono — »perpetuum silentium«. Mluv si co chceš, je to jako byš nemluvil.

Je několik bloků věcí, v nichž bylo by zapotřebí nápravy. A v nichž, doufám, dala by se náprava dosáhnouti. Je to soudní komisařství, jsou to věci poplatkové, jest to nekalá soutěž, obcházení zákona atd. při sepisování listin. Ale ta snaha by musela přijít rychle. Dnes, kdy se přiznalo přetížení soudů, dalo by se jednat o věcech mnohem účinnějších k odstranění krise, než jest přijímání právníček do systemisovaného stavu. Při přetížení úřadů finančních dalo by se prokázati, že ten, kdo se věnuje stavu notářskému, nečiní tak pouze proto, aby připravoval erár o poplatky. Dalo by se dokonce docíliti také toho, aby se nevydávala pouze interní nařízení o tom, že obcházení předpisů poplatkových poznámkami pořadí tam, kde se jedná o stávající poměr dlužníka a věřitele jest nepřípustné, ale aby také různá ta ústředí peněžních ústavů byla upozorněna na to, že i pro ně platí tato nepřípustnost, tím více, jsou-li jim dány určité předpisy o formách a způsobech zápůjček.

Namítne se, že jest určitá animosita, a že se nechceme dožebrávati...

Kdybychom se měli dožebrávati, bylo by to ještě horší, než jest. Ale — jaké dožebrávání? Má-li někdo animositu — půjdu přímo a budu chtít znát důvody. Proti důvodům postavím svoje. Jsem dokonce povinen sám sobě pátrati po příčinách animosity. Stalo se mně to již několikrát osobně. A dopadlo to vždy dobře. Někdy se animosita rozplynula. Někdy, pravda, jsme se s protivníkem nesblížili. Ale já znal při nejmenším jeho stanovisko a on si k poznatkům o mně mohl připsati to, že hlavu do písku nestrkám!

Jsem-li již u těchto — skoro osobních — reminiscencí, zmíním se ještě o nedávné akci kandidátů-vojáků. Bylo při ní jistě hodně animosity. Někde snad víc než animosita. Těch, kteří se o to snažili, bylo několik. Pouhý zlomek celého stavu. A přece — alespoň něčeho dosáhli. Snad jsme nevyhráli docela — ale dej bůh, aby všechny postuláty stavu notářského byly vyhrány alespoň do té míry, jako my prosadili oprávněnost názoru našeho.

A dejme tomu, že bychom byli prohráli docela. Měli bychom alespoň to vědomí, že jsme dělali, co jsme mohli.

*

Snad by nebylo ještě pozdě. Není ovšem možno chtít vše od jedinců — ani od komory — protože ta

jest opět souhrnem několika jedinců a má dost práce administrativní.

Tyhle věci jsou však důležité, co se zmešká nyní, nespraví se ani za 10 let.

Ustanovte pro každý blok otázek speciální komisi! Třeba jednu pro soudní komisařství, jednu pro otázky finanční a jednu pro agendu smluvní. Vybavte ji řádnou plnou mocí, dejte jí materiál, dosti a včas!

Čísla a fakta! Budou vám vytykáti snad chyby, které se staly v těchto oborech notářům. Můžete uvést jiné, početnější a horší, které se staly tím, že byl volen postup proti notářům!

Komise nemusí být četná — stačí 3 lidé a nějaký náhradník. Musí být ale specialisováni. A musí mít materiál, ten jim dodáte vy. — A musí mít chuť bojovat!

Celá věc by snad nebyla příliš těžká. Snad by se vyhrála polovina, snad čtvrtina požadavků. I to by byl zisk! Ani ne tak materiální, jako morální, posílá těm jednotlivcům na odříznutých okresích, vědomí, že nejsou jen docela sami na světě.

Je třeba jen maličkostí: sebrání materiálu — kterého má dost každý jednotlivec — zřídit ony výbory, způsobilé, aby pracovaly a bojovaly...

Nebo — jsou snad už i takové maličkosti nedosažitelné?

Pak ovšem — perpetuum silentium...

Ať nám nepovolí změnu výmínečné dědické přihlášky na bezvýmínečnou, ať nám vytykají, že jsme neprojednali »usedlost střední velikosti«, v případě, kde soud před projednáním schválil rozprodej, ať nám vytykají, že nemáme práva prohlásit testament ani tehdy, kdy by to směl dle zákona učinit soudní sluha — ať nás pokutují za to, že nebyly ohlášeny cizí listiny, kde jsme pouze legalisovali podpis, ať nám povolují sepisování listin, vyžadujících formy spisu notářského ve formě listin obyčejných, jejich knihovní vklady — a dokonce polooficiální poučování o tom, že to může být — a že je to tak lépe — ať!

My to všechno sneseme, neboť je to stále ještě lehčí, než se bránit.

Doc. Dr. František Vážný:

O hlavních rozdílech ustanovení občanského a obchodního zákona o tržové smlouvě.

(Pokrač.)

Podotknouti sluší, že francouzský obch. zák., nehledě k čl. 109, blíže neupravuje tržovou smlouvu obchodní.

Podle italského obchodního zákona (codice di commercio) je tržová smlouva obchodem za podmíněk čl. 3, č. 1, 2, 3: 1. koupě potravin nebo zboží za účelem prodeje buď v původ. stavu nebo po přepracování nebo za účelem pronájmu, jakož i koupě za účelem prodeje státních papírů a jiných obchodních cených papírů; 2. prodej potravin nebo zboží, jakož i prve uvedených papírů, jestliže jejich opatření se stalo za účelem prodeje; 3. koupě nebo prodej n e m o v i t ý c h s t a t k ů, stal-li se v zjištěném úmyslu. Jak vidno, je podle italského práva obchodního také tržová smlouva, jejíž předmětem je nemovitost, za uvedených pod-

mínek obchodem (srov. k tomu Bolaffio-Vivante, Codice di commercio comentato, I. díl str. 202; podotknouti sluší, že také ve francouzské doktríně právní se po různu zastává, že i nemovitosti mohou býti předmětem obchodní tržové smlouvy; toho názoru jsou jmenovitě Beslay, Garsonnet; opačného názoru je jmenovitě Lyon-Caën & Renault, Locré a j.).

Švýcarské právo nezná, jak uvedeno, zvláštní obchodněprávní tržové smlouvy. Není tu proto diagnostických či kolisních norem po způsobu shora uvedených zákonů.

III. Pokud se týká nastínění vzájemného poměru mezi normami občanského zákona, vztahujícími se k tržové smlouvě a obdobnými normami obchodního zákona, pokud se týče vytčení hlavních rozdílů mezi těmito normami, je doporučitelno systematicky věc nastíniti tím způsobem, že budeme vycházeti z tržové smlouvy občanskoprávní jakožto základu (jak níže uvedeme, buduje i obchodní zákon, pokud jde o pojmové či základní normy o tržové smlouvě, na občanském zákoně) a při vylíčení jednotlivostí, týkajících se této smlouvy, naznačíme v ustanoveních obou zákonů.

Neboť, jak z následujících čísel vidno, mají ustanovení obchodního zákona o tržové smlouvě ráz jen fragmentárních ustanovení, upravujících jenom jednotlivosti právního poměru, vzešlého sjednáním tržové smlouvy a neupravují systematicky tuto materii; srov. Staub-Pisko, Kommentar z. österr. Handelsgesetzbuch k čl. 337. (Vzhledem k uvedenému je při chystané reformě občanského a obchodního zákona doporučitelno postupovati při revisních pracích vůbec a speciálně v dané věci pokud možno paralelně, tím spíše, že nový občanský zákon, speciálně v této partii, má býti vyšší měrou, než je tomu dosud, »komercialisován«, takže v některých směrech přejme zásady platného obchodního zákona; srov. ještě níže.)

Pojem i definici tržové smlouvy obsahuje toliko občanský zákon (§ 1053 obč. zák., dle něhož tržovou smlouvou přenechávají se — scil. dávají do vlastnictví, nikoli snad jen přenechávají do užívání — věci za určitý peníz). Obchodní zákon nestanoví zvláštní definice tržové smlouvy i vychází z pojmového určení tržové smlouvy ve smyslu cit. ustanovení občanského zákona. Není tržovou smlouvou ve smyslu cit. ustanovení a tudíž není ani obchodněprávní tržovou smlouvou²⁾ jmenovitě: 1. Smlouva směnná ve smyslu § 1045 obč. zák., kterou se přenechává věc za jinou věc. Je-li při přenechání jedné věci vzájemným protiplněním jiná věc a peníze, platí podle § 1055 obč. zák., že se taková smlouva považuje za tržovou smlouvu nebo za směnnou smlouvu, činí-li cena v penězích více neb alespoň stejně tolik, co obecná cena dané věci (podle § 338 slov. obch. zák. platí smlouva v případě posléz uvedené alternativy za směnu); kdežto pokud jde o občanský zákon, nemá rozlišování směny od koupě praktického významu, neplatí to ve příčině rozlišo-

²⁾ Tyto smlouvy mohou ovšem býti obchody, arci jinakými, než obchodní tržová smlouva, vyhovují-li jinak podmínkám, stanoveným obchodním zákonem pro obchody (na př. opatření věci směnou za jinou věc s úmyslem opatřenou věc dále zeiziti je absolutním obchodem podle čl. 271, č. 1); neplatí však na tyto smlouvy, i když jsou obchody, normy, jež stanoví čl. 337—359 (na př. na směnu, i když je obchodem, nevztahují se speciální ustanovení obch. zák. o správě při tržové smlouvě).